

V. V. DOBROVOL'SZKI

Geografija poesv sz osnovami poesvovedenija*(Talajföldrajz)**(Proszvescsenije. Moszkva, 1968. 350 oldal)*

A korszerű és népszerű könyv a pedagógiai egyetemek tankönyve a talajföldrajzi és talajtani tárgykörből. Könnyedséggel, egyszerű stílusban írt könyv, nagyon szemléltető ábrákkal és táblázatokkal. Bevezetőjében a talaj fogalmát, a talajképződést, a talaj gazdasági jelentőségét, a talajföldrajz fejlődését, tárgyát és módszerét, célkitűzéseit ismerteti.

A könyv két fő részre oszlik. Az első a talajképződés és a talajföldrajz alapvető elméleteit mutatja be (23–25. o.). Ebben a következő tárgykörökkel ismerkedhetünk meg:

I. Mállás, talajképződés, talajásványok.

II. A talajképződés biológiai tényezői, a talaj organikus komponensei.

III. A finoman diszperz talajrészcsek, a talaj abszorpciós képessége, a talajok szilárd, folyékony és gáznemű fázisának kémizmusa.

IV. Éghajlati és talajfejlődés, a meleg és a víz szerepe.

V. A földfelszíni domborzat jelentősége a talajképződésben.

VI. Talajmorfológia (szerkezet, talajszelvények).

VII. A talajképződés geokémiája és energetikája, az időtényező szerepe. Talajosztályozás.

VIII. A talaj és a társadalom kapcsolata.

A második rész az egyes talajzónák és bennük a talajtípusok ismertetése. A főbb

zónák, fejezetenként: IX. Tundratalajok. X. tajga. XI. Lomberdők talajai. XII. Réti talajok, sztyepp. XIII. Száraz, fél-sivatagi talajok. XIV. Hidromorf sztyepp-talajok. XV. Sivatagi talajok. XVI. Szubtrópusi talajok. XVII. Trópusi talajok. XVIII. Hegységi talajok. XIX. A talajok térbeli elterjedésének törvényszerűségei. A talajföldrajz fő alapvető törvényszerűségei.

Az egész könyvön végigvonul a szabatos tárgyalásmenet, a teljes komplexitás a jelenségek, folyamatok összefüggéseinek megmagyarázásában, a tárgyalt téma mindenkor igényeinek megfelelő matematikai numerikus és grafikus megalapozást önkényező módszer alkalmazásával. Ennek megfelelően világosan kidomborodnak az olvasó előtt a legnehezebben értelmezhető földrajzi szféra, a talajszféra egészen bonyolult jelenségei is, amelyek a tér és az idő együttes négyes koordinátarendszerében és négyes fázisában játszódnak le. Szemléltető anyagként a szerző az orosz talajtan legreprezentatívabb és legszemléletesebb ama anyagait vonultatja fel ábráin és táblázataiban, amelyek már régóta kivívták a legnagyobb nemzetközi elismerést is. Erre vall az idézett szakirodalom is, amely az egyes fejezetek végén a legmegfelelőbb forrásmunkákat tartalmazza.

LÁNG SÁNDOR

Érkezett: 1971. március 3.